

METHODICAL ASPECTS OF READINESS FORMING OF FUTURE ENGINEER TEACHERS FOR LAW WORK**Summary**

This article explores the main methodical aspects of the future engineer teachers training for law works, which include disclosure of the contents, the essence of this work and prospective training aim. Effectiv ways of improving the readiness forming provided by the implementation of organizational, technological and semantic factors are determined.

Key words: engineer teacher, technique, readiness, a law job.

УДК 37.035.6

О. Ю. Лата

ДІЯЛЬНІСТЬ ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНИХ КЛУБІВ ЯК ЗАСІБ ГРОМАДЯНСЬКОГО ТА ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ

У статті аналізуються теоретико-методичні засади патріотичного виховання дітей та молоді у процесі діяльності військово-патріотичних клубів. Описано досвід здійснення такої діяльності у змісті роботи військово-патріотичного клубу "Мужність" міста Глухова (Сумська обл.)

Ключові слова: патріотичне виховання, військово-патріотичний клуб, педагогічний досвід.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими або практичними завданнями. Проблеми соціально-економічного становища українського суспільства на сучасному етапі, зниження рівня життя більшості населення, його розшарування, знецінення традиційних моральних норм і цінностей, пропаганда жорстокості, бездуховності, насильства, невизначеність в оцінці подій історичного минулого українського народу негативно вплинули на моральні цінності підростаючого покоління. Культ насилля і розпусти практично заповнив наші екрани, де мало не на кожному каналі можемо побачити аморальні чи агресивні сцени. Зарубіжні фільми часто пропагують західну систему цінностей, виховуючи у молоді культ споживацтва, прагнення до насолоди, вседозволеності. Порівняно з початком 90-х років скоротилася кількість молоді, що займається фізичною культурою та спортом. На сьогодні близько половини шкільної молоді має рівень фізичного розвитку нижче середнього, 80% учнів старших класів палять, вживають алкоголь, а деякі й наркотики. Рівень злочинності та правопорушень серед молоді зріс у 1,5 рази порівняно з початком 90-х років ХХ століття. Дослідники констатують факт, що сьогодні зростає покоління молодих людей, позбавлених почуття національної гідності, гордості, якому насаджується безкультур'я, нівелюється совість, деградуються такі якості як мораль, честь та справедливість.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. У процесі теоретичного осмислення нових підходів до здійснення патріотичного виховання молоді людини в сучасних умовах актуальними є праці педагогів О. Вишневського, Т. Завгородньої, П. Кононенка, В. Кузя, Ю. Руденка, М. Стельмаховича, Б. Ступарика, К. Чорної, П. Щербаня та інших, що аналізують проблему патріотичного виховання у контексті формування національної свідомості і ціннісного ставлення до свого народу у Батьківщині.

Виділення нерозв'язаних раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. У процесі аналізу проблеми патріотичного виховання молоді виявлено суперечності між об'єктивним зростанням вимог суспільства до рівня сформованості їх патріотичних поглядів, понять, переконань у непростих соціально-економічних умовах сьогодення і реальним станом патріотичного виховання; між виховним потенціалом і можливостями діяльності військово-патріотичних клубів щодо патріотичного виховання і відсутністю системних науково-педагогічних досліджень щодо використання можливостей даного виду діяльності як вагомого чинника патріотичного виховання сучасної молоді.

Мета статті – проаналізувати та узагальнити досвід діяльності військово-патріотичних клубів у системі патріотичного виховання молоді.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Проводячи аналіз становища молодіжного суспільства сучасної України, нескладно побачити, що за так званою свободою вибору та бажанням бути самостійним ховається звичайна безпорадність молоді при виборі життєвих пріоритетів буття.

Потрібні нові, пристосовані до реальних умов існування та світосприйняття молоді, впевнені кроки, зорієнтовані на усвідомлення пріоритету загальнолюдських цінностей та інтересів, виховання шанобливого ставлення до культури, історії, мови, звичаїв і традицій українського народу [1, с. 26].

З огляду на зазначене слід чітко розуміти, що в суспільстві виникла гостра необхідність привернути увагу до військово-патріотичного виховання молоді, формування традицій здорового способу життя, створення альтернативного до "вулиці" середовища спілкування молоді.

У цих умовах постає необхідність розв'язання на державному рівні найгостріших проблем, пов'язаних з вихованням патріотизму та формування національної свідомості молодого населення України. Необхідним є впровадження єдиної системи патріотичного виховання, адже процес формування патріота Держави повинен бути поступовим, послідовним, безперервним і комплексним, починаючи з виховання дитини. Формування особистості українського громадянина, патріота держави – це складний, відповідальний і творчий процес, який важко обмежити певним переліком традиційних педагогічних форм і методів. Іншими словами, військово-патріотичному вихованню притаманні багатоманітність і специфічність засобів виховного впливу на цільову аудиторію [2, с. 25].

До традиційних форм військово-патріотичного виховання можна віднести: лекції, бесіди, вечори запитань і відповідей, круглі столи, зустрічі з ветеранами війни, Збройних Сил, відомими людьми, вченими, діячами культури й мистецтва, екскурсії та культпоходи до музеїв і місць бойової слави воїнів-українців і відомих історичних пам'яток, екскурсії-подорожі з метою вивчення природи рідного краю, а також відвідування провідних підприємств промисловості та сільського господарства з метою ознайомлення із досягненнями у цих галузях. Також є специфічні форми військово-патріотичного виховання, наприклад, участь в роботі військово-спортивних і військово-технічних гуртків, читання й обговорення літератури, газет і журналів на патріотичну тематику, прослуховування (перегляд) музичних творів і телепередач військово-патріотичного змісту [3, с. 89].

Та найбільшої уваги заслуговують такі форми військово-патріотичного виховання молоді як військово-патріотичні клуби, об'єднання, центри тощо [4].

Вважаємо, що сьогодні молодій людині слід надати змістовну альтернативу її сьогоднішнім захопленням і вподобанням, потрібно допомогти зрозуміти перспективність та суспільну користь від участі у молодіжному позитивно спрямованому змістовному русі. Адже у своєму середовищі не обов'язково однолітків, але однодумців, де є певні взірці для наслідування, є можливість і головне – прагнення рости у своєму власному рейтингу, досягати певного визнання, вміння приймати самостійні рішення, приймати участь у суспільно важливих подіях – моделях дорослого життя.

Для цього необхідно розробити та використовувати комплекс масштабних, емоційних, пов'язаних з реальною історією рідного краю, заходів, участь у яких буде викликати позитивні емоції, відчуття гордості за свої дії, відповідальності за майбутнє, та прагнення змінити світ на краще.

Одним із яскравих прикладів використання клубної роботи у вихованні молоді є Глухівський військово-патріотичний клуб "Мужність".

Організацію створено 25 лютого 1987 року в місті Глухові Сумської області. Основною метою організації є збереження і зміцнення духовного та фізичного здоров'я підлітків, залучення їх до здорового способу життя підготовка молодого покоління до військової служби.

Місія організації – всебічний розвиток молоді. Робота клубу – це допомога у виборі життєвих пріоритетів, виховання молодого людини, як гідного громадянина – надії та опори Батьківщини.

Робота у клубі ведеться за наступними напрямками:

- фізичне вдосконалення, виховання вольових якостей, формування активної життєвої позиції засобами фізичної культури та спорту;
- формування соціально зрілої особистості – громадянина України на принципах загальнолюдської моралі.

Організація здійснює виховання здорової, фізично розвиненої молоді шляхом проведення комплексу заходів військово-патріотичної та фізкультурно-спортивної спрямованості. Клуб сприяє соціальному захисту вразливих категорій, розвитку і використанню науково-творчого потенціалу мешканців Глухова та Глухівського району.

Клуб "Мужність" у 2012 році відсвяткував своє 25-річчя. За цей час проведено значну кількість туристичних походів та змагань регіонального масштабу. Зараз пріоритетним напрямком роботи є здійснення допомоги в розвитку неурядових організацій Глухівщини та координація їх діяльності. Клубом було засновано обласну молодіжну газету "Глухів молодіжний", проводяться круглі столи за участю представників влади. Є перемоги на конкурсах соціальних проектів та отримано гранти для реалізації соціально-молодіжних проектів тощо.

На цей час клуб об'єднує понад 100 осіб, зайнятих у фізкультурно-спортивних секціях. Вони беруть участь у різних заходах військово-патріотичного, туристичного, фізкультурно-спортивного, культурно-масового характеру. Керівний склад організації – це голова клубу, президент клубу, рада клубу і загальні збори членів клубу, які приймають основні рішення, що стосуються роботи клубу.

Серед членів клубу є чемпіони та призери обласного, всеукраїнського та міжнародного рівнів з карате, військово-спортивного багатоборства та інших видів єдиноборств, майстри спорту міжнародного класу з карате. Вихованці клубу обіймають керівні посади в місцевого, обласного та державного рівнів. Вони користуються повагою в суспільстві. Їхня ефективна діяльність неодноразово відзначалася державою. Серед них є представники керуючого складу командного складу військ, правоохоронних органів та органів місцевого самоврядування міста Глухів та області, лауреат Державної премії України.

Військово-патріотичне виховання дітей та молоді на обласному рівні було визначено одним з пріоритетних напрямків по роботі з молоддю лише з 2011 року. Не дивлячись на це на сьогодні вже досягнуто ряд позитивних результатів.

Для напрацювання спільного бачення в цьому напрямку традиційно проводяться засідання у форматі "круглих столів" за участю усіх зацікавлених сторін, де обговорюються нові підходи у вихованні підростаючого покоління. Підписано Резолюцію, де задекларовано основні завдання та концептуальні підходи у реалізації *військово-патріотичного руху під гаслом: "Мужня Сумщина – надія України"*. *Даним комплексом заходів* охоплено різновікову молодь: школярів, студентську та працюючу молодь.

У роботі з невеликими групами дітей та молоді проводяться на базі літніх оздоровчих таборів тематичні зміни патріотичного спрямування, традиційний історико-патріотичний похід по місцям бойової слави "Шлях Мужності", Форум клубів і пошукових загонів військово-патріотичного спрямування "Мужня Сумщина", обласний етап Всеукраїнської військово-патріотичної спортивної гри "Зірниця".

Для учнівської та студентської молоді проводяться обласні зльоти-форуми молодіжних команд на тему: "Військово-патріотичне виховання молоді", цикли виїзних практичних занять з військово-патріотичного виховання "Школа Мужності", що проходять в містах і районах області.

В результаті даної роботи в області активізовано діяльність військово-патріотичних клубів та пошукових загонів, у всіх районах та містах області визначені відповідальні виконавці за напрямок військово-патріотичного виховання, в північних районах області утворені місцеві осередки військово-патріотичного клубу "Мужність".

Аналізуючи сучасний стан справ у зазначеній сфері, на жаль, можна констатувати, що органи влади обмежені в ресурсах (людських, фінансових, технічних), щоб здійснювати якісну цілеспрямовану роботу з військово-патріотичного виховання. Для підвищення ефективності розпочатої справи постає необхідність у об'єднанні і координації зусиль тих, хто має ресурс і знання.

Одним з важливих завдань є впровадження та вдосконалення низки заходів, спрямованих на те, щоб військово-патріотичне виховання стало захоплюючим та невід'ємним хобі для української дитини, адже це, по-перше – альтернатива негативним проявам у молодіжному середовищі, по-друге – оздоровлення та фізичний розвиток, по третє – забезпечення змістовного дозвілля, а також мотивація особистісного та кар'єрного зростання.

Розуміючи, що розвиток молодого покоління на Сумщині – запорука стабільності розвитку регіону, нами визначені пріоритетні напрямки діяльності:

- популяризація військово-патріотичного виховання (лекції, бесіди, "круглі столи", тренінги);
- підтримка діяльності вже існуючих та створення нових клубів, осередків військово-патріотичного виховання та залучення громадських організацій до військово-патріотичного руху;
- стажування та набуття практичних навичок лідерів і активістів (форуми, зльоти, пересувні табори наметового типу);
- створення банку даних пам'ятних об'єктів Сумщини.

Висновки. Розбудова демократичної правової держави та громадянського суспільства вимагає нового підходу до здійснення патріотичного виховання сучасної молоді людини. Було виявлено невідповідність ролі й місця військово-патріотичних клубів у патріотичному вихованні старшокласників її потенційним можливостям, що зумовлено недостатньою залученістю школярів до різних видів і форм клубної діяльності. Констатовано несистемність у підходах до здійснення патріотичного виховання школярів на Сумщині засобами клубної роботи у попередні роки. Можна стверджувати, що на Сумщині, зусиллями влади, створено платформу, на основі якої є можливість залучити до системної роботи молоду людину. Досвід діяльності військово-патріотичного клубу "Мужність" очевидно засвідчує позитивність результатів реалізації даної форми патріотичного виховання молоді.

Перспективними напрямами подальших наукових розвідок у цьому напрямку вважаємо проведення системного аналізу та пошуків шляхів впровадження інноваційних технологій патріотичного виховання молоді в сучасних умовах діяльності військово-патріотичних клубів; професійній підготовці педагогічних кадрів до здійснення даного процесу.

Література

1. Івашковська В. Стратегія, методика та концептуальні засади військово-патріотичного виховання школярів / В. Івашковська // Рідна школа. – 2002. – № 11. – С. 26-30.
2. Бех І. Програма патріотичного виховання дітей та учнівської молоді / І. Бех, К. Чорна // Світ виховання. – 2007. – №1 (20). – С. 23-34.
3. Оришко С. П. Структура і зміст патріотичного виховання учнівської молоді / С. П. Оришко // Науковий вісник Чернівецького університету імені Ю. Федьковича : зб. наук. праць. – Чернівці, 2006. – Вип. 308 : Педагогіка та психологія. – С. 87–94.
4. Романов А.П. Детские клубы – центры внешкольной и внеклассной воспитательной работы / А. П. Романов. – К.: Рад. шк., 1982 – 172 с.

ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ВОЕННО-ПАТРИОТИЧЕСКИХ КЛУБОВ КАК СРЕДСТВО ГРАЖДАНСКОГО И ВОЕННО-ПАТРИОТИЧНОГО ВОСПИТАНИЯ

Резюме

В статье анализируются теоретико-методические основы патриотического воспитания детей и молодежи в процессе деятельности военно-патриотических клубов. Представлено опыт осуществления такой деятельности в содержании работы военно-патриотического клуба "Мужество" города Глухова (Сумская обл.).

Ключевые слова: патриотическое воспитание, военно-патриотический клуб, педагогический опыт.

О.Yu. Lata

THE MILITARY PATRIOTIC CLUBS ACTIVITIES AS MEANS OF CIVIL AND MILITARY PATRIOTIC EDUCATION

Summary

The theoretical and methodological basis of patriotic education of children and youth in the process of the military patriotic clubs activities is analyzed in the article. The experience of the military patriotic educational activities in the club "Muzhnist" in Hlukhiv (Sumy region) is presented.

Key words: patriotic education, military patriotic club, teaching experience.

УДК 37.017.4

О.О. Дем'яненко

ПРОБЛЕМА ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ І ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ: ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ

У статті доведено необхідність формування вітчизняної системи громадянської освіти і виховання особистості з урахуванням надбань сучасно західноєвропейської та американської філософсько-педагогічної думки. Висвітлено основні підходи до проблеми громадянської освіти і виховання у ХІХ – ХХ ст.

Ключові слова: філософія, громадянське виховання, громадянські освіта, людина, громадянин, держава.

Постановка проблеми. Система освіти й виховання у сучасній Україні є одним з найбільш важливих і динамічних елементів соціальної інфраструктури. Від ефективності освітньо-виховної діяльності багато в чому залежить успіх соціально економічних перетворень, спроможність українського суспільства переломити наростаючі негативні тенденції в розвитку духовної культури, відродити і збагатити найвищі моральні ідеали й життєві пріоритети людини. Важливу роль у цьому аспекті відіграє саме громадянська освіта і виховання.

Проблеми сучасної вітчизняної громадянської освіти й виховання значною мірою зумовлені відсутністю чітких, достовірних соціальних моральних орієнтирів. У цих умовах актуальними є фундаментальні дослідження, що сприяють становленню методологічного плюралізму, формуванню нового педагогічного мислення. Сьогодні важливо звернутися до вивчення філософських основ громадянської освіти і виховання, тому що тільки їхнє осмислення допоможе виробити якісно нові педагогічні концепції філософії. Наукові праці таких авторів, як О. Беднарський, О. Сісін, Л. Ваховський, С. Ткачов, А. Малько, К. Каліна, В. Пішванова, І. Радіонова, присвячені висвітленню проблеми громадянської освіти та виховання у філософській спадщині окремих мислителів. Аналізу окремих історичних аспектів розвитку політико-освітніх парадигм, що передували сучасному баченню ролі, змісту та місця політичної освіти в організованому та керованому процесі пізнання політичного світу присвячено один з розділів монографії М. С. Іванова.

Метою статті є проаналізувати і систематизувати основні концепції громадянської освіти і виховання у філософській спадщині західноєвропейських та американських мислителів ХІХ – ХХ століття.

Перш ніж перейти до висвітлення даної теми, варто коротко охарактеризувати погляди найяскравіших представників західноєвропейської політико-філософської думки на проблему громадянської освіти та виховання.

Колискою європейської системи виховання стала саме антична філософія. Домінуючими в античній філософії були два підходи до виховання. Перший з них був започаткований Сократом (469/470 – 399 рр. до н.е.) та пов'язаний з ідеєю громадянського виховання. Другий підхід, який відстоював Антісфен Афінський (445 – 360 рр. до н. е.), започаткував традиції вільного виховання. Коротко характеризуючи ці два підходи до виховання, варто наголосити на тому, що перший передбачав духовно-моральне і тілесне